

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Μάθημα: Λατινικά (5)

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

(Μονάδες 35)

Να μεταφράσετε μόνο τις έντονα μαυρισμένες προτάσεις των πιο κάτω κειμένων στα Ελληνικά.

I. Tristissimus haec tibi scribo: Fundani nostri filia minor mortua est. Ea puella nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiore vita dignius vidi. **Nondum annos XIII impleverat, et iam illi matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris. Ut illa patris cervicibus inhaerebat! ut nos amicos paternos modeste complectebatur! ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat! quam studiose, quam intellegenter lectitabat! ut parce ludebat! Qua illa constantia novissimam valetudinem tulit!**

(Λατινικά Λυκείου, XXVI - ελαφρά διασκευή)

II. Haec est tyrannorum vita, in qua nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: Tyrannis omnia semper suspecta sunt; **nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat. Coluntur tamen simulatione ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicorum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fidos amicos habuissem, quos infidos, cum iam neutris gratiam referre poteram».**

(Λατινικά Λυκείου, XLIV - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 65)**

1. Δίνονται: (α) δύο λέξεις της Ελληνικής και (β) δύο τριάδες λέξεων από την Αγγλική, τη Γαλλική και την Ιταλική.

Να γράψετε ένα ρήμα ή ένα ουσιαστικό ή ένα επίθετο της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά (α) η κάθε λέξη της Ελληνικής και (β) η κάθε τριάδα λέξεων από τις ξένες γλώσσες (ρήμα, στο α΄ πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα / ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού / επίθετο, στην ονομαστική ενικού του αρσενικού).

α) πάσχω, όνομα

(Μονάδες 2)

β)

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ
tractor	tracteur	trattore
intention	intention	intenzione

(Μονάδες 2)

2. Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

repente, contemnere

(Μονάδες 2)

3. Από τα κείμενα που δόθηκαν στο Μέρος Α΄:

α) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. nihil	1. ονομαστική ενικού
β. matronalis	2. γενική ενικού
γ. cervicibus	3. δοτική ενικού
δ. amicitiae	4. ονομαστική πληθυντικού
	5. δοτική πληθυντικού
	6. αιτιατική ενικού
	7. αφαιρετική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

β) Να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

puella, illi, patris, Qua, eis, Coluntur, tempus, fidos

(Μονάδες 4)

γ) Να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

minor, modeste

(Μονάδες 2)

4. Να γράψετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους σύμφωνα με την οδηγία που ακολουθεί. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στα κείμενα (Μέρος Α').

α. **mortua est:**

- i. β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα
- ii. απαρέμφατο ενεστώτα

β. **impleverat:**

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού προστατικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα στην παθητική φωνή

γ. **lectitabat:**

- i. δοτική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
- ii. α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής μέλλοντα στην ενεργητική φωνή

δ. **tulit:**

- i. α' πρόσωπο ενικού οριστικής παρατατικού στην παθητική φωνή
- ii. β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή

ε. **possit:**

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής ενεστώτα
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρακειμένου

στ. **ceciderunt:**

- i. ονομαστική πληθυντικού ουδετέρου γένους του γερουνδιακού
- ii. απαρέμφατο ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

ζ. **intellexi:**

- i. γ' πρόσωπο ενικού οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ενεργητική φωνή
- ii. α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού στην ενεργητική φωνή

(Μονάδες 7)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα (Μέρος Α').

tibi, vita, intellegenter, novissimam, stabilis, diligere, amicorum, exultantem

(Μονάδες 4)

6. Από το κείμενο II (Μέρος Α'), να αναγνωρίσετε την παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς, συντακτικός ρόλος).

...quis possit diligere eum...

(Μονάδες 3)

7. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

i. Imperator propter audacia Carthaginienses vicit.

ii. Dum mater cenabat, filius subito apparuit.

(Μονάδες 2)

β) Στην παρακάτω περίοδο λόγου:

i) να συμπληρώσετε τα κενά, επιλέγοντας τον ορθό τύπο από την παρένθεση

ii) να αιτιολογήσετε για κάθε τύπο γιατί είναι ορθός

Milites (domi / domo / domum) redire cupiebant, etsi dux id (nolebat / nollet / nolit).

(Μονάδες 4)

8. α) Στην παρακάτω περίοδο λόγου, να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού:

i) με εμπρόθετο προσδιορισμό του γερουνδίου

ii) με άλλη δευτερεύουσα πρόταση

Caesar legatum misit, ut epistulam traderet.

(Μονάδες 2)

β) Να αναλύσετε την υπογραμμισμένη χρονική μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

Consul, senatu coacto, omnes salutavit.

(Μονάδες 2)

γ) Στην πιο κάτω πρόταση, να αντικαταστήσετε το *debeo* + απαρέμφατο με τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.

Aesopus servum investigare debebat.

(Μονάδες 2)

9. α) Να δηλώσετε τον συγγραφέα και το έργο από το οποίο προέρχεται το κείμενο II (Μέρος Α') και να αναφέρετε δύο (2) γνωρίσματα της ζωής των τυράννων.

(Μονάδες 3)

β) Να καταγράψετε το γεγονός που αναγγέλλει ο συγγραφέας του κειμένου I (Μέρος Α') και τρεις (3) χαρακτηρισμούς τους οποίους αποδίδει στο κορίτσι.

(Μονάδες 2)

10. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Στο πιο κάτω απόσπασμα, ο Σενέκας αναφέρεται στις προτεραιότητες που πρέπει να θέτει ο άνθρωπος, για να είναι ευτυχισμένος:

Virtus primum veniet: habebimus divitias, sed domini earum erimus. Ei qui avaritiae potestatem tradiderunt, virtutem amittunt, quoniam non ipsi divitiis utuntur, sed eos pecunia ducit. Nam aut absentia eius excruciantur aut copia strangulantur. Miseri fiunt, si deseruntur ab illa, miseres, si occupantur.

(Seneca, *De Vita Beata*, 14.1, διασκευή)

Λεξιλόγιο:

absentia, -ae = απουσία

copia, -ae = αφθονία

(Μονάδες 10)

11. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Η πολιτεία μας βρίσκεται σε μεγάλο κίνδυνο. Αν οι άρχοντες άκουγαν τα λόγια των σοφών, ο λαός θα σωζόταν. Τώρα τα πράγματα δεν είναι εύκολα και οι εχθροί θα εισβάλουν στην πατρίδα.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -